„ЗАСТАВА“ излази редовно средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 37. У Новом Саду у недељу 9. (21.) марта 1886. ГОДИНА XXI.

МИНИСТАРСКА КРИЗА У СРБИЈИ.

Мртвац лежи тако рећи у кући, а нема никог, да га сарани. Напредњачко министарство се захвалило на служби; камен са срца Србије хоће да падне, а никоме није лакше.

Краљ Милан не може да се растави напредњака, јер је у друштву с њима сувише грешио; народ не може да их снажном руком одгурне од себе, јер су му сувише источили крви, сувише га ослабили.

Сва грозота у којој се данас налази Србија, излази нам пред очи. Гарашанино во министарство хоће да одступи, оно овако осрамећено и презрено не може да остане, али парламентарног излаза из ове кризе нема.

Краљ хоће да пусти и упусти Гарашанина, ал на његово место да подигне Чеду Мијатовића. А то је: тај исти смисао, само друга реч Дабогме да би краљ желио да ислабљено тело напредњачко освежи са новим снагама из опозиције. Треба други да подупру напредњачку слаботињу, ал напредњачка слаботиња да ради за Србију и даље.

Па шта ће бити? Радикална странка је у Нишу са свима против два гласа закључила, да се са напредњацима не упушта ни у какву везу, јер би штетно било подржавати оно, што је труло. Либерална странка није држала збор, ал се са напредњацима не може ни она да удружи. Излази дакле, да је мешовито министарство странака, немогуће. Али је могуће нешто друго. Краљ ласка себи, да ће наћи ако не странке, а оно бар неколико људи из опозиције, који би мимо воље својих странака ступили у савез и министарство с напредњачким Чедом Мијатовићем.

Ми не знамо до душе хоће ли то испасти за руком, ал на том се ради. Такво министарство звали би онда мешовитим министарством, ал то би у ствари било министарство ренегата, министарство политичних отпадника.

Људи из опозиције који би ушли у то министарство, не би наилазили на потпору својих досадањих странака, но би шта више наишли на презирање. И у место јаке и обљубљене владе, добила би Србија и опет необљубљену владу, која у овим судбоносним данима не би била у стању да подигне земљу на ноге.

Најновија мисао краља и напредњака веома је несретна. И ако се у Србији не нађе данас људи, који ће отворено устати против Чединог мешовитог министарства, онда то може да има врло рђаве посљедице. То ће бити за власнике доказ, да се народ одиста може умртвити, сломити, само ако се обесно с њим поступа. И онда јао народу.

Овако стање веома је опасно по земљу. Све већма избија на површину народна немоћ, а жалосно би било да пријатељи Србије једном кажу: „Сваки народ има онакву владу, какву заслужује.“ До данас се још увек градила разлика између народа и владе у Србији; узимало се, да народ друкче мисли но влада, па да и важи нешто. Но испадне ли сад каква мешовита брука, у виду мешовитог министарства, онда ће бојимо се то бити доказ по Европу: да или народ дели мишљење напредњака и краља, или да је већ сасвим сломијен и немоћан. И једно и друго збрисало би Србију са европске табле, на којој се рачуна.

Ако има у Србији људи, који имају у грудима поред домољубља још и одважности, ти не би требали да заборавe на то.

J. T.

Писмо из Русије.

Петроград 2. марта 1886.

(Србин о св стеванском уговору. — Одношај између Русије и Немачке. — Балканске прилике)

На дан кад је свето стевански мир закључен стигло је генералу Игњатијеву преко 100 телеграма и писама. Читао сам и један српски телеграм генералу који говори: „И ако ми Срби повода имамо, да се на вас и свето стевански мир жалимо, ипак би срећа била да је онај уговор онако остао, и да га берлински трактат заменуо није. Срби су увек хранили и бранили славенску узајамност, пак и ако су се појединци о ту братску узајамност огрешили, то српски народ у опште никад вером превнуо није, него стоји чврсто уз православље и славенску Русију, и нада се да ће на првом дивану више него пре на српске жеље и интересе обзир узети, желећи да вам Бог подари здравља, и да што скорије опет макар и до свето стеванског мира дође!“

Лепо брат Србин гуди, јер је збиља тако. Генерал Игњатијев огрешио се у неколико спрећу Срба и бринуо се више за Бугаре.

Окром теоретичних погрешака и у најновије време што је српска влада у црковном питању и митрополитом Михајилом погрешке учинила, српски народ никад се према Русији као непријатељ показао није. Своју судбу увек је везао са добом братског му руског народа, пак ће и опет чинити ако Бог даде.

Данас је генерал Игњатијев душом и срцем српски пријатељ и ако он српскоме народу никад противан био није, нит му је пакост учинио.

Одношаји између Русије, и Немачке, као да су сад доста пријатељски. Није тајна да се од стране Русије, као и Немачке у последње време велике војничке спреме, на једној и другој страни чиниле, и утврђења подизала. Русија је на брзо најпотребитије жељезнице до немачке, и аустријанске границе саградила и још гради. Још пре три године, кад су оно одношаји између Немачке и Русије доста запети били; показала је Русија, да се не плаши у рат с Немачком упусти, пак ако би с истом и друга која држава алирана била. Кад је то било, онда је већ Гурко до 60.000 коњаника, и козака на немачкој граници усредоточио био. Бизмарк познаје Русе и њихов „ничево“, и без велике невоље с Русијом заратити неће.

Русија је данас у врло повољном положају, јер сама и усамљена није, као оно у кримскоме рату. Још онда без путева и данашње војничке организације, и не имајући као данас три милијона војске уз ужасну коњицу од 350.000 коњаника, није се она Француза, Енглеза, Турака и Сардинаца бојала, и као што је 30.000 војске против Аустрије држала, била би Русија још онај рат продужула, да цар Никола онако нагло умр'о није. Сад како је Русија војнички организирана и како јој друга средства него у кримском рату, на расположењу стоје, не боји се она никакве алијанције.

Заплети на истоку, а понајвише што младе државице на балканском полуострову своју политику, без Русије; као и против Русије удешавају и играчке у туђим рукама постају, могли би Русију побудити, и покренути, да томе крај учини и да се одношаји једаред уреде и учврсте

У Русији жале, што су балканске државице врло лакоумно велике терете државног дуга на себе натовариле и што ће под тим теретом стењати и сваки развитак и напредак пречити. Да је памети било, то се без тога свега проћи могло, и они народи ујединили би се и ослободили с мањим жртвама. Сад је већ доцкан о свршеноме чину говорити, јер друге помоћи за оне народе нема, него да се с овом садањом приликом користе, и да се спасу што се спасти даде.

Кад би у Русији знали и видили да балкански народи без помоћи Русије напредовати могу, то им заиста Руси завидили неби што би се они ма и с највећим руским противницима дружили. Али како је Русија уверена да балканским народима осим Русије и Руса нико пријатељ није, него их сваки у своју мрежу увлачи и к пропасти води, то Русија све то равнодушно гледати и допустити не може. Русија ратоваше кроз 200 го. ина и ужасне жртве доприносаше да Турску обори и славенско-хришћанска племена турских канџа ослободи Сад, кад је у главноме успела и циљ постигла устаје најновије руском крвљу и милионима новаца ослобођено славенско бугарско племе, који нови, обратни процес отпочиње и с Турском савез склапа Зар да то Русија одобри и равнодушно гледа? То бити неће, јер ће Русија оно оборити, што је Батенберг, Каравелов и Цанов с Турском склопио. Русија ће и опет засведочити, да је Бугарима и Бугарској већи пријатељ, него њени неки рођени синови, па и кнез. Русија је онда, кад су Бугари 1861. године своју прадедовску веру изневерити и у великом броју у католицизам прелазити отпочели, подвикнула и ту срамоту с бугарског народа отклонила.

На Балкану бити ће оно и онако, како то Русија узхте, пак како Руси за себе ништа не траже, него су увек до сад као ни један други народ и држава узвишену мисију ослобођења хришћанских и славенских народа вршили, то сви укори културтрегера, као и примедбе зелени и покварени политичара од багре Каравелове отпадају, као да је Русија себична и грабежљива. За све услуге и жртве Русије за исток и источне народе једина је Црна Гора, која је Русији признана, и то ће све увреде загладити, које други Русији нанесоше, јер као што мисле Црногорци, тако мисли и остали српски народ, а исто и прости Бугари, апстрахирајући оне покварене Србе и Бугаре, који не знају шта раде.

П.

Француска.

Сваки паметан човек чистиће прво испред своје куће, па ће тек онда гледати, да туђе буде чисто, да не би смрад отуда и његову на ново окужио.

У том кругу у главном треба да се креће и државна политика. Тог начела у главном треба да се придржавају и сви државници, који хоће у истини да важе као разумни и искрени пријатељи свога народа и усрећитељи своје земље.

У том кругу здраве народне политике није се кретала Француска, док је на престолу седио Наполеон, а и после њега, док се ломило

ЛИСТАК.

БАБА АЛЕКСАНДРА.

Слика из живота.

Чисто човек да не верује, да су некада лепша и боља времена била! Млађим људима изгледа то као бајка, а старијима као леп сан, те и они сумњају у истину, да су некада лепше живели. И њима се чини, да су прошли дневи среће само сан били, а у истини и пре су се патили и пре су невољисали, као и данас. Па ипак је то жива истина била, ипак ти лепши дневи нису варљив сан, нису обмана, већ сушта збиља били! Да богме, млађима, који од рођења свога за друго шта и не знају, него за непрекидну невољу, тим људима да богме да мора то изгледати као обмана, као лепа али лажна прича, но старији људи и жене причаће вам с тешким и горким уздасима о тим „бољим временима“, када су својим поштеним радом могли и поштено живети, а нису морали о раме обесити просјачку торбу, па поћи у слепарење.

Ено пођимо за оном смежураном и погурeном баком, што баш сада уђе у једну кућу, да — проси, па је запитајмо, да ли је увек тако чемером живот проводила и тако горак хлебац јела као сад. Угасле очи засијаће јој се на то питање новим сјајем, усправиће се и подићиће главу, а боре по лицу чиниће вам се, да су нестале, па ће вам одлучним аз и болним гласом одговорити: „Не! Ја знам и за лепше дане и кам' те среће, да сам онда умрла, да не доживим ово ај јад и срамоту, али шта ћу, кад ми се запекла душа и кад ми још није дошао суђен дан!“ И за тим ће вам бака још много друго што шта из свог млађег доба и из оних бољих времена причати, да ће вам од туге срце задрхтати, што господ бог допушта, да се његова створења на овој земљи тако пате и да их толике несреће ни криве ни дужне сустизавају . . . .

Ја сам познавао ту баку, а и врло ми је често говорила о својој прошлости, а како је сад већ сирота преминула то држим, да ће и штоване читаоце интересовати, ако им бакин живот својим речима испричам.

* * *

Није то баш ни тако давно било, а да већина данашњих људи не памти, када је излаз био божји и народни. Ту је сиротиња пасла своје коње, овце и другу марву. Ни газде нису друкчије радили. Излаз је био опште добро, па се свако њиме користио. Осим тога, ту су људи себи градили гувна и ту чували сламу и сено. Уз то су газде људи подизали ту и своје стаје и торове за овце, као и оборе за свиње, те је сиромаху лако било да одгаји прасе за зиму и међу гувнима да изхрани пилиће и другу живину.

Таквих стаја између гувана на излазу близу вароши било је доста, а у једну од тих стаја дошла је после буне и баба Александра као одацинница. Муж јој је ратовао против Мађара, па је у рату изгубио десну руку, те више није био за никакав тежи рад. Постао је „боктер“ на српској цркви, па је тако и он нешто заслуживао. Арса и Александра могли су с тога лепо живети. Муж заслужује на једној страни, жена на другој, па никад боље. Оно, Арса је војевао за свој народ, изгубио је своју десницу у љутоме боју, па би право било, да га народ због тога достојно награди и да му одлакша чемерни живот без десне руке, али Арса то није ни тражио. Задовољан је био са својом службицом, а ни жена му није роптала против своје судбине. Посао није био тежак, а приход према њеним потребама довољан, па за што би и и роптала? Читава јој се дужност састојала у том, да пази, где легу јаја патке, кокошке, гуске и ћурке, а за тим да их у своје време насађује и најзад негује пилиће, пачиће, ћуриће и гушчиће. Такођер је морала пазити и на свиње. Дању је сву своју ту животињску војску пуштала по пољу, а у вече је терала свиње у кочињу, кокошке, гуске, патке и ћурке са њиховим подмладком у за то опредељен простран обграђен и покривен простор, петлови пак и већ од квочке одбијени пилићи спавали су на дудовима, те су Алексадри са висине наговештавали петлови зору. Посред своје живине живела је као у рају. У варош је одлазила само кад је имала однети газди свом који пар пилића, гушчића, патака или под јесен отерати ћуриће, да се тамо хране за јесење и зимње свеце, а одлазила је и кад је хтела свог Арсу на торњу посетити. Иначе је Арса њој на ручак и вечеру на поље на стају изилазио. Живели су врло добро. Печеница је ретко фалила на њиховом столу, а било је и ракије и вина, те су крепили своје старе душе, јер Арса и Александра били су већ у оно доба постарији људи. Обоје су били ту око педесете године, а имали су и сина већ од двадесет година, али овога им је узео цар у војнике, кћи им се пак удала и отишла у туђу кућу, те су заиста у самој ствари били самохрачи. Било им је испочетка тешко, да се растану са својом децом, али шта ће? Против цареве воље не могу устати, а девојка је као и птиче: Чим јој нарасту крила, а она одлети из свог гнезда. Оно, сина би им требали пустити, јер је био јединац, али ко ће се осврта ти на сиротињу, а друго, и он је сам желео, да ступи у војнике, па га с тога из капларских руку нико није могао ишчупати. С' тога су се брзо измирили са својом судбином, па су се само молили богу, да им се син сретно врати кући, а девојка да буде сретна у туђој кући и да са својим мужем у миру и љубави живи, као што и њени родитељи живе.

Тако су им пролазили дани, месеци и године у миру и тихој срећи. Нико никад није чуо да су се баба-Александра ил Арса на што или на кога тужили и јадали. Ако би кадгод и уздахнули, тај би се уздах тицао њиховог сина у далекој Италији, али никако рђавих времена. А и за што да туже? Кад дође вршидба, ту се на гувну пред стајом врши, а баба-Александра добија од газде толико жита, колико ће њојзи и Арси преко године требати.

Осим тога добија очињака и кукуруза за храну живини и свињама, те с том храном може и она за себе два прасета угојити до зиме,

између трулог монархизма и ћифтанског републиканизма с једне и чистог републиканизма с друге стране. Вратоломна Наполеонова политика мал' што није земљу у пропаст сурвала, али и ако хвала буди свести, родољубљу и снази француског народа земља није пропала, ипак јој је та вратоломна политика задала таквих рана, од којих још дуго неће потпуно оздравити.

Француски народ беше побеђен, но непријатељ га не могаше сломити, да више не дигне главе, да се више не може опоравити, већ да до века кња, да је до века богаљ. Ни онда, када је прошлог века поносна француска република сузбила и потукла реакционарне чете читаве Европе, ни онда није француски народ показао, колико снаге и дурашности у њему лежи, као сада, када је после ужасних пораза и тако грдне ратне одштете изгубио две своје најлепше провинције, па ипак се за сразмерно тако кратко време (16 година) у тој мери већ опоравио, да у сваком погледу боље стоји од свог суровог победиоца, од „уједињење“ Немачке.

То је једино плод здраве народне политике, коју Француска тера откако је постала републиком час у мањој час у већој мери, особито је то чинила у последње време и чини још, откако је чист републиканизам почео превлађивати.

Политика француске републике у главном развијала се до сад у два правца: прво изнутра утврдити и раширити политичке слободе и уздићи народно благостање, а друго непрекидно и неуморно спремати се за извршење националне мисије, т. ј. кад буде томе време и згода, да се — ако се то не би погодбом и мирним путем могло постићи — оружаном руком Немачкој отргну отете француске провинције Елзас и Лотаринђија.

Од те политике кадикад је Француска у нечему одступала, особито за времена Феријевог министарства, које је терало вратоломну колонијалну политику, али у главном француска република се ниједа огрешила о слободу и право другог ког народа. Француска нит је потпомагала Турску против балканских народа, нити је бомбардовала Александрију и пљачкала Египат, нити је хтела на Грчку икакву пресију чинити, већ је свој глас подизала увек за слободу подјармљених народа, а да сада има довољно снаге, да је довољно прикупљена и да може на сигурне савезнике рачунати, зацело да не би само при „подизању гласа“ остало, него би и делом угњетеним народима прискочила у помоћ.

Но то јој је сада не могуће и за то мора прикупљати своју снагу, крепити се сада слободом и материјалним благостањем изнутра, мора се оканути сваке вратоломне противнародне спољне политике, па кад буде довољно јака и спремна, онда ће се тек са неодољивом снагом појавити на светску позорницу као заштитница и поборница светих народних пр ва и интереса.

Али то баш хоће да спрече свим могућим средствима спољни и унутарњи непријатељи француске републике и ми ето видимо, где су против републике подигла своју главу и почели конкурирати морнахисте и разни претеденти на упражњени француски престо. Ти претеденти хоће опет да окупају Француску у крви, хоће свој рођени народ да подјарме, да га задрже у прикупљању своје снаге и да му спрече морални и духовни развитак и материјално напредовање, а то све за то, да би они само могли на своју главу натаћи краљевску круну или заогрнути се царским пурпурним плаштом.

Но ми верујемо у снагу и свест француског народа, па с тога смо убеђени, да ће се се сви ови смерови монархиста и њихових претендената тако исто разбити, као што су се разбиле велеиздајничке намере монархиста за времена Мак-Махонове владавине. Што је пак француска скупштина опуномоћила своју владу, да ова може из земље протерати ако буде нужно све принчеве, који се лакоме за француски престо и којима гракне срце за круном, ако буду против реиублике конспирирали и склапали завере, то је са свим у свом реду и тиме се француска скупштина није ни мало огрешила о начело слободе. У Француској је слободно сваком, да исповеда монархична начела и да законитим путем и средством ради на том, да се опет успостави монархија — даље пак слобода ићи не сме и не може, ако неће да саму себе убије. У монархичним земљама није слободно ни да се помоли републиканска странка, а камо ли да на јавним зборовима, у штампи и приликом посланичких избора јавно износи своја начела и позива народ, да законитим путем посредством парламента обори монархију, па што би република трпела, да се на њезином земљишту образују монархичне завере? За што да република на свом земљишту трпи претеданте, који јој незаконитим средствима и на рачун слободе о глави иду?

То би била несмислица и злочин о републику уједно, па с тога се француска скупштина није нимало огрешила о начело слободе, што је своју владу опуномоћила, да може из земље протерати све претеденте у свако доба, кад види, да то захтева интерес и сигурност републике. Доктринарство у овом случају значило би самоубијство за републику. Нек се претеденти окану својих крвавих планова и противнародних тежња, нек постану грађани, али док они то неће, док хоће, да постану господари над осталим грађанима, донде ништа праведније није, него да се протерају из земље.

Ми смо уверени, да ће француска република испливати из ове неприлике, у коју је бацило монархично разметање у војсци и друштву, па ће онда Француска моћи с тим свежније и одлучније наставити своју здраву народну политику, која ће је учинити великом и непобедном.

На том путу прате је и наше симпатије, као и симпатија свију других просвећених народа, нарочито Словена, који инстинктивно осећају, даће морати доћи до савеза између словенских и латинских народа против Германије.

К. П.

Заплети на истоку.

„Новоје Времја“ доноси чланак у коме наглашује да ће доћи до нови заплета на балканском полуострву. Тада ће се вели „Н. В.“ и Срби и Бутари осведочити да њихови интереси нису истоветни са интересима краља Милана и кнеза Александра.

* * *

Они младићи, који су у Црној Гори пописани да се изучавају за пешадијске официре, отпочеће обуку после Ђурђева-дна у Никшићу. Ту ће се за изучавање састати око 500 црногорских синова.

* * *

По цариградским вестима порта мисли прекинути дипломатске одношаје са Грчком, ако она не попусти. Како се у цариградским дипломатским круговима поговара, учиниће, то и остале силе.

* * *

Из Скадра јављају да се Миридити немирно владају и да се комешају, што служи као предзнак већих немира.

* * *

18. марта проглашена је у Београду краљева прокламација, у којој се јавља народу, да је мир коначно закључен.

* * *

Из Београда брзојављају 18 о. м.: Цео кабинет на челу са председником Гарашанином, поднео је своју оставку. Ма да је краљ све учинио, да Гарашанин остане на влади, овај је изјавио да то неможе учинити. Он па и остали министри држе да је њихова мисија свршена, пошто је српско бугарски мир закључен. Гарашанин је отпутовао краљу у Ниш, где се по жељи краљевој налази и Мијатовић. Мијатовићу ће бити поверен састав новог кабинета

Политички преглед.

Угарски сабор. Као што смо већ и брзојавом јавили, гласање је обављено о зак. предлогу муниципија. Зак. предлог усвојен је са 66 гласова већине, председник и хрватски посланици нису гласали. Протупредлог Бартин и Најсидлеров отпао је са свим. У седници од 17. о. м. отпочела је специјална расправа овог зак. предлога. Код 1 §-а поднео је Апоњи исправак који је и усвојен. Стојачковић тражи да се вароши Вршцу дозволи употребљивати назив слоб. кр. вароши. Тиса одговара да се тој жељи Вршчана бар за сада не може задоста учинити. 2 §. усваја се непромењен. Код 3 §. предлаже Ирањи да се расправа тог §. одложи до расправе 80 §-а. (Усваја се.) У овој седници усвојени су 4. 5. 6. 7. 8. 9. §. а 10 § са исправком Силађи-а У седници од 18. о. м. усвојени су 11—19 §. непромењено. Код 19 §. било је више говора. Гринвалд је предложио овај предлог за одлуку: „Сабор упућује владу, да се о устроју административног судства поднесе засебан законски предлог.“ Тиса прима овај предлог, после чега га усваја и саборска већина. 20. и 21 §. усвоји се без промене. Код 22 §. говорио је Лазар, Мадарас, Зичи и Хелфи. Расправа је одгођена за идућу седницу.

Шаршмидов предлог и „Народни Листи“. Сви чешки и у обште славенски листови баве се много познатим Шаршидовим предлогом, о немачком језику као државном. Под насловом „Нехцемо“ (не ћемо) изјављују „Народни Листи“ одлучно, да је чешки народ на све приправан да је у Аустрији дошло до тога момента, где се имаде јавно прокламирати борба између народа. Чеси приправни су на све, њима и онако не преостаје но борба и у тој они налазе свој спас. Чеси неће немачкога државнога језика — то је гесло целога чешкога народа. Ово гесло води ће га у борбу да не признаје немачкога државнога језика.

У Француском министарском већу расправљала се основа прорачуна, коју је министар финансија Сади Карно предложио. Прорачун ће се саставити без нових пореза и без нова зајма, но ће се издатци смањити. Ова прорачунска основа усвојена је од министарског већа и поднеће се што пре комори. — О садањем положају у Француској говори опширније наш чланак. „Француска“ у данашњем броју, на који чинимо пажљивим наше читаоце.

Ирско питање узбуркало је целу Енглеску. По свима већим местима држе се зборови на којима посланици и угледнији људи говоре о решењу ирског питања. Ми ћемо неке од тих говора споменути. — Черчиљ је говорио у Менчестру у кепријатељском духу према Ирцима. Он вели да Енглеском не владају Енглези већ ирски сепаратисти и шкотски радикали. Говорио је даље о склапању „унионистичке странке“, која би се састојала из умерених либерала и модерних конзерватора. Хартингтон говорио је такође на једном митингу о ирском питању. Он држи да ће Парнелов рад бити успешан, јер има доста присталица у доњем дому. Народ енглески као да неодобрава ирску самосталност и парламенат. На послетку он ће потпомагати Гледстонове предлоге у овој ствари. — Радикал Лабушер предложио је за решење ирског питања ову основу: 1. Ирској треба дати парламенат, министарство и подкраља уз приватно веће (Privy Council) за Ирску. 2. Ирско заступство у Вестминстеру за заједничке послове. 3. Војска, флота, политички и трговачки одношаји са иностранством сматрају се за заједничке послове. 4. За заједничке трошкове приносиће Ирска саразмерну порезу. 5. Ирски подкраљ који има „veto“ може распустити парламенат и он располаже с' војском. 6. Заштита мањине и властништва — Гледстонов ирски програм састојао би се по бечкој „Преси“ из ових важнијих тачака: Успостава законодавства с комором у Дублину. Ирска ће имати полицију, која ће зависити од ирског парламента. Ирски парламенат не сме па енглеске производе ударати царину и склапати уговоре. Држава ће откупити велике поседе у Ирској. Са овим се не слажу многи чланови Гледстоновог кабинета, од којих су Чемберлен и Травељан поднели своје оставке, које нису усвојене. Гледстон међутим још једнако преговара с њима. Из Ирске стижу међутим узнемиравајуће вести. У случају да се ирско питање повољно не реши, дошло би поново до већих нереда у Ирској. Желити је дакле да се ирско питање у корист потиштених Ирца реши.

Српско народно позориште.

У четвртак, 6. марта, приказано је први пут: **„Добре воље“** шаљива игра у 4 чина, написао Милан Савић

Реч је о пијанству. И писац нам износи свог јунака у таквом стању, да би „објективна критика“ морала о њему бар рећи: „трештен пијан“; но г. Савић назива то: „добре воље“. Па као што је писац изабрао за пијаницу у наслову благ и „доброжелателан“ израз, исто се тако показује према њему доброжелателан и у самом комаду.

Признајем, да у нас има људи, а нарочито људи женског пола, којима је пијаница и човек неваљао једно и исто. Писац као да је међу осталим хтео да покаже, да то није тако. Др. Лаза Стојковић је образован, ваљан, али је врло често и „добре воље“. И писац у свом комаду кроз сва четир чина иште за њега: — „пардон!“

Мора се допустити, да има одиста људи, који су пуни врлина, па опет воле да „напуне главу.“ Али баш зато, што је пијанство страст, која је разорила толико огњишта, ископала толико кућа, унесрећила толике милијоне људи, није добро да се са „позоришног амвона“ одвише шали с њоме. То значи унеколико шалити се — ватром.

Садржај комада је овај: Др. Лаза Стојковић стоји у великој цени код своје околине, а г. Марић му завиди и на том, што може пити по сву ноћ, а у јутру га ни глава не боле. Јест, ал како изгледа

па има од године до године доста масти и сувог меса. Такође ер има и своје живине, а ту јој камара са сламом и ту је тулузина, па преко зиме може до миле воље ложити пећ и грејати се. Од газдарице добија изношене ствари, а после бербе не гине њојзи и Арси вино и ракија. У кући је код свога газде као породични члан, не као одацивица. При свакој свечаној прилици или главнијем празнику ту је и она са својим Арсом у кући, па испомажу и благују. Поред тога, Арса као „боктер“ има своју плаћицу и уз то других вузгредних прихода, па су он и баба-Александра потпуно задовољни и хвале бога, што су иза бурне 48-ме године тако сретни дни за њих настали. Једино се Арса за тренутак намршти, кад му жена спомене ту бурну годину, па онда овако кроз зубе једовито примрмља: „Ни нокте не бих сам дао себи подрезати, да сам знао, да ћемо овако проћи!“

А баба-Александра том се приликом увек сећа свога сина у далекој Италији, па јој сузе ударају на очи. У опште баба се Александра сећала свога сина врло често. нарочито онда, кад су на столу имали какву печеницу и крепили се вином.

„Хеј, а шта ради наш сиромах Живко?“ уздахнула би баба-Александра. „Ми овде благујемо, а он јадник ко зна, да ли и „профунте“ има доста,“ и баби би тада увек ударили сузе на очи, а ни Арси није било мило око срца, али се увек обрецнуо у таквим приликама на жену, да би је тако што пре утишао.

Поред све те туге за сином војником, живот им је, као што видесмо, ипак текао сретно и весело. За невољу нису ни знали, а такође ер ни за раздор и кавгу између себе, али тако није довека трајало. Уједаред их је почела сустизати несрећа за несрећом.

Прво им дође глас из Италије, да им је син погинуо у рату против Талијанаца и Француза. Нестало га у једаред, као да га никад ни било није. Издахнуо је тамо у страној земљи, а мати не беше поред њега, да му мати у хладну руку утутне самртничку свећу, да му заклопи очи, да га по обичају опоји и лепо сахрани. Да му бар кости овде леже, те да би му сваког дана могла изилазити на гроб и да тамо варвче и запева, овако пак ни гроб му се не зна, као да је Чивутин и као да никога свега нема, а не да је крштена душа и да има своје родитеље.

Иза те големе несреће постигла их на брзо и друга: Арсу су отпустили из службе, јер рекоше, да на то место треба поставити млађег и свежнијег човека, а не богаља. Арси се смркло пред очима, кад му то рекоше.

„Зар богаљ ја,“ рикну он, „који сам у борби за народ свој изгубио десницу своју?“ Но гњев му ништа није помогао, јер су га због тога као последњег човека изгурали из општинске куће, у којој су седили људи, који до душе бурне 48-ме године нису ништа изгубили, који нису ни кап крви пролили, али који су се обогатили те године и доцније бог зна каквим начином.

Но ни на тој несрећи није само остало. Не потраја дуго, ал од горе дође наредба, да се излаз дели, али не између сиромаха, који немају шта, већ опет између људи, који и тако земље имају. Ко има вртаљ сесије, добија један ланац, ко по два ланца, ко читаву сесију четири ланца и т. д., а ко ништа нема, неће ништа ни добити. У тај излаз спадала је и одаја и гувно, где је баба-Александра сад са својим Арсом била, а кад се вукле „нумере“ пала је у део са свим другом газди. С тога су се и одатле морали селити, јер нови газда, као и друге нове комшије његове, порушише све, што је ту било, па изораше земљу и посејаше жито. Међутим је и баба-Александрин стари газда посрнуо с имањем, па је све своје морао распродати и одселити се у Србију. Баба-Александра и Арса постали су уједаред просјаци, као и многи други, који су изгубили свој хлеб и који се више нису могли користити излазом. Туда је сад свугде заорао плуг, али не на срећу и благодет народну, већ на проклетство.

Но ни то није била последња несрећа, што их је задесила. Иза те несреће умрла им је ћи и затим на брзо и њезин муж, а двоје деце остали су, да их деда и баба хране и однегују. Просјаци да хране и однегују јадну децу!...

Ни Арса није дуго преживео своју црну невољу, јер су га једног зимњег јутра нашли смрзнутог у снегу. Веле да је ишао по вароши и просио, па кад је нешто напросио, а он оде у бирт и мора да је много ракије пио, што суде по томе, што није могао да погоди своју земуницу, него се иза вароши заронио у снег и ту до ујутру смрзнуо. Говори се још и то, да је у бирту пио са бившим мађарским хонвидима, који су тада копали на долми, па су се при растанку ижљубили, а пре тога су се непрестано питали, зашто су се 48-ме године управо тукли?

Остала је само баба-Александра са своје двоје унучади. Просила је и лако је хранила себе и унуке, а становала је у једној ратарској кући, где су је из милости примили. Деца су спавала у штали, а она на тавану. Јели су оно, што је баба-Александра из прошње донела или што је о задушницама на гробљу добила, а и срећом бог се на децу смиловао, те није допустио да одрасту и да можда постану зликовци, већ их је к себи позвао. Једно је за другим умрло од сушице. Баба-Александра није их оплакивала, јер више није имала суза, а можда се и радовала, што јој бог узе унуке.

Баба-Александра је после тога још дуго живела, хранећи себе просјачењем. Али једног дана дуго није силазила са тавана, те укућани одоше горе, да виде, шта ради.

Нађоше је укочену, а у руци је држала писмо, у којем њојзи и Арси један друг њиховог сина јавља, да је Живко у битци код Солферина погинуо.

Сирота баба-Александра једва се пајзад опростила својих мука, те је отишла у походе своме мужу, сину, својој ћерци и својим унучима!

Лака јој црна земља била!..

М. М.

ноћ? Кад Лаза седне у подне за ручак, па се запије 12 сати на месту, онда га изда свест.

Кад се у првом чину диже завеса, наилазимо на малу вечерњу забаву. Ту забаву приређује Марић у почаст своје нећаке, Јелене, која му је оног дана дошла у госте. Забава тече весело, но „штета“ те никако не долази Лаза, који је такође позван. Добра воља постала би без сумње још боља. Тако бар мисле сви присутни, а Јелени је већ криво те нема прилике да упозна ту тако хваљену личност.

По не треба ни Лазу одвише спомињати, јер може на послетку и доћи. И одиста он тамо после поноћи долази, управо добатрга се на забаву. Тако је „добре воље“, да не зна ништа о себи. Наилази на Јелену, предс авља јој се, посрће хвата је, а она се камени. Дакле то је тај хваљени господин! На послетку се први чин свршава с тим, да се Лази Јелена допала, а он кад је „добре воље“ не цифра много, но што му се допада, то хоће одмах и да љуби. Лаза дакле пред целим друштвом грли Јелену, она се отима, отимају је и други, но Лаза је ипак пољуби.

Сутра дан Јелена купи пртљаг јер хоће да иде из оне куће и оног места, где је онако осрамећена Лаза опет премишља, шта ли се то јуче с њим десило. Сећа се да је био код бележника на ручку, сећа се како су чаше празнили на бело, па се на послетку као кроз сан сећа и тога, да је своју комшиницу пред целим друштвом пољубио. Ал шта је после било? А шта ће бити? На сваки начин је дошао кући... Но сестра му долази у походе, те га изведе доневле на чистину. Каже му, да је после поноћи био код Марића на забави, али му не казује шта је учинио, жао јој је, но му вели само толико да је био: „добре воље“.

Лаза је учтив младић, те хајд код Марића да се извини. Али га тамо чудно дочекују, нарочито г-ђца Јелена, која је већ спремила да се сели. На послетку га поучавају шта је нарадио, ал као да је све доцвао; г-ђца нит опрашта нит верује да он не зна ништа о јучерашњем догађају.

Но жељезнички влак може кад- ад да оде три корака испред човека, па је то и сад случај. Јелена остаје, али у њој не остаје срчба, јер више не мисли на брз — одлазак. Лаза добија прилику, да измоли опроштај од Јелене, ал такво што се може опростити само оном, који нам је симпатичан. Па одиста је у Јелени поникла нека наклоност према Лази. Она слуша само лепих ствари о Лази, а дознаје, да је он мало час у судници одбранио човека, који је у пијанству ударио рођену жену сикиром по глави. Дабогме да је Лаза могао најбоље да брани о навву ствар. Ал што је Јеленино срце омекшала та прича, и то прича о човеку, који удара у пијанству жену сикиром по глави, то је могло изостати. Или је зар мислила: „та ето пашта се и оном који у пијанству удара слабу женску сикиром, па што ја неби опростила човеку, који ме је у пијанству — загрлио?“

Лазина ствар стоји сасвим добро, кад ето ти удовице Јецићке. Она је била тако сретна да ју је Лаза код натароша при ручку пољубио. Сретна велимо, јер она се држи услед тога као вереница. „Рано моја,“ вели она, „он ме је пољубио пред целим друштвом, а то је рано моја толико, као да ме је питао: „хоћеш поћи за мене.“ А Јецићка богме те још како хоће да пође за њега, јер она из горког искуства зна, „да се данас не налазе тако лако младожење.“ Накратко речено, Јелена слуша где је Лаза пољубио Јецићку, то набеђено чудовиште, и она се поново разгњеви на човека који је могао такво што учинити.

Јелена се срди на Лазу, али је чисто болесна што мора да се срди. На послетку дознаје, да је Лаза био „добре воље“ кад је пољубио Јецићку, и да ту није уплетен никакав роман. Она се измири и одобровољи, а Лаза је пита: може ли јој понудити за навек своју руку? Она побегне у другу собу са речима: „О томе ми говорите други пут.“

Ово се десило на завршетку четвртог чина. И да на позоришном листу није писало, да комад има баш четир чина, публика би се тешко подигла да иде кући, јер комад изгледа несвршен. Хоће ли Јелена збиља пећи за Лазу? Изгледа да хоће, али она то не рече одлучно. Међутим доцније... доцније може бити и свашта.

Чудан, ал уједно и карактеристичан је овај завршетак. Он доказује, да писац није смео да изведе своју мисао до краја, није смео, бар на бини, да даде Јелену сасвим Лази.

„Добра воља“ се може бранити, али само донекле. То је писац осетио најбоље на завршетку комада. Али се комад мора свршити, а не само донекле. Добро би било да је писац и то имао већма на уму. У том би случају можда постарао да психолошки изради препорођај Лазин, да тај препорођај сасвим испуни, па би онда могао мирном душом дати Лази Јелену. Овако он је некако застао...

Комад је иначе далеко брижљивије израђен но онај „На добротворну цељ“. Радња није претрпана епизодама и тече кад живље кад лакше, ал никад не застаје. Мислимо да би се овај комад могао прерадити; неће бити добро да овако остане.

Оно отимање око пољупца на крају првог чина сувише је драстично изведено. На почетку другог чина има врло лепе прилике, да се комад прошири у добром правцу. Тамо нас писац уводи у Лазину писарницу. Лаза долази тек пред подне, писар му ништ не ради, на столу лежи велики рачун од бирташа, кога Лаза мора да исплати, ма да се он не сећа добро кад је направио ту конту, ал ипак признаје, да је то морао учинити у моменту „добре воље.“ Гледаоци осећају да такав човек мора пропасти, ако тако дуго устраје и чуди се да писац преко тога прелази ћутећи на — шалу.

Те неприлике у самом раду, па напослетку и љубав могле би да направе Лазу мање „добре воље“ и писац је згрешио, што то није боље извео, те му онда не би могао нико замерити, кад би на завршетку комада баш и благословио Лазу и Јелену.

—ша.

Вести из места и са стране.

За српске рањенике. Пишу нам из Федлварца, да је тамо г. Слободан скупио 5 ф. 15 новч. и ствари за српске рањенике. Новац и ствари смо примили и предали их „Добротворној задрузи Српкиња новосаткиња“, која ће их на место опредељења у Београд послати. Списак прилагача штампаћемо у своје време, — Из Сенте је послано 56 ком. нових кошуља.

Енглески „Црвени крст“ послао је велику количину ствари, рубља и сваковрсних прибора за српске рањенике.

Уцена Пере Узелца. „Србобрану“ брзојављају из Босне, да је у Бихаћу пободена слика Пере Узелца, посланика за срп. црк. народни сабор, и телал виче: ко га ухвати добиће 1.200 ф. награде. Говоре, да је то с тога, што Узелац смишља на неку буну, што ли. Дакле једна депуцијација „Пестер Лојда“ била је довољна, да се то деси.

Два живота за дуван. У Куману (Банат) десио се врло грозан догађај. Један сељак продавао је на пијаци кријумчарени дуван момку Блажићу. Накратко после тога дођу финанци и спазе у рукама Блажића купљени дуван, те му повикаше да стане. Овај то не учини већ почне трчати да се склони у српску школу. Финанц подиже пушку, скреше и смртно згоди Блажића Сада је настало највеће огорчење у народу, који се десио на пијаци. Они опколише кућу, у коју се склонише финанци, а отац убијеног Блажића, старац, нападе на финанца и са надчовечном снагом отрже му оружје и уби убицу свога сина. Разјарена светина нападе на другог финанца и јамачно би и њега убили да га није избавио бележник.

Ко дражи? Пишу нам из Ст. Кањиже: 3. (15.) марта т. г. прославише и овде Мађари први пут после 38 година проглашење грађанске слободе у Угарској Ову прославу приреди назови интелигенција, којој не беше доста уздизати Кошута, већ јавно и званично обележише 2 свдашња Србина као бунтовнике, који у Врбасу на вешала главом платише и т. д. Од тих људи и данас породице живе у месту, ма да се у оно доба Срби не опираше против слободе већ против угњетавања. Последица такове јавне речи изазива у грађанству велико огорчење. А шта би било да ми градимо такве прославе. Но дабогме, нас и без тог проглашују као бувције. Свакојако жалосно.

Из Црне Горе има задарски „Српски Лист“ врло повољне вести. Тако је радосна вест да ће скорим у живот ступити грађански законик од Др. Богишића. Даље ће се на пролеће отпочети и грађење колског пута од Ријеке до Данилов града, како би саобраћај са Брдима и Херцеговином што лакши и бржи постао.

Парастос дру Суботићу у Костајници. Српска православна црквена општина у Костајници одржала је јуче у суботу 20. о. м. парастос пок. Др. Суботићу.

Парастос дру Суботићу у Илоку. Српска православна црквена општина у Илоку давала је јуче у суботу 8. о. м. свечани парастос пок. дру Ј. Суботићу, посланику илочког среза.

Српско певачко друштво у Надељу. Пишу нам из Надаља у Шајкашкој: „Овдашњи учитељ г. В. Каракашевић установио је још једно певачко друштво, чији су чланови само школ. деца, и које је већ три пут у цркви отпевало у 3 гласа Хајмову литургију. Ово је већ друго певачко друштво, које је споменути г. учитељ за годину дана установио. Оба друштва и српско црк. и ово певачко друштво врло лепо напредује“.

Српска црква у Лесковцу. За зидање српске православне цркве у Лесковцу на плитвичким језерима скупљено је до сада 3141 фор. 6 новч. — Надати се је, да ће и наши крајеви учинити по могућству, да се та црква сагради.

Кратке вести. У Новом код Каштела (у Далмацији) умро је ваљан Србин Анте Николин, — Велика је бура била ово дана око Гибралтара. — И у Петрограду основаће се „Пастеров завод“. — Хрватско академско друштво „Звонимир“ приредило је у Бечу свечан концерат у спомен песника Прерадовића. — У Гранади је било земљотреса — За Пастеров завод у Паризу приложено је до сада неких 120.000 фор. — У букурешкој комори заступа један изборни срез и Јосиф Гурици, који је пре кратког времена био пастир. — У Лондону је било социјалистичких немира. — Град Загреб подићи ће 2,600.000 фор зајма. — У Трпињи отвориће се поштанска станица. — Српска црквена општина у Дрежници послала је г. владици Живковићу поузданицу. — Раднички страјк у Декасвиљу још траје.

Народна просвета.

(Школа. Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

„Матица Српска.“

Састанак одбора за издавање књига за народ из задужбине Петра Коњовића, 19. фебр. (3. марта) 1886 године.

Били су: Председник др. Ђорђе Натошевић, подпредседник Светозар Савковић, и чланови: Ђорђе Рајковић, др. Ђорђе Дера и А. Хаџић секретар.

Књижевни одбор доставља дело Ђорђа Глибоњског под насловом: „О небеским телима“ (Астрономија). То је дело пошиљач слободно превео по Тучеку.

Књижевни одбор доставља два дела Петра Ј. Кнежевића и то: Ратар у пољу и на дому“ и „Пољопривредни Катихизис, за народ и повторну школу“. Прво је дело пошиљач поправио према оцењивачким примедбама, а друго је по различитим писцима прерадио.

Издаје се на оцену дру Ђорђу Натошевићу.

Књижевни одбор доставља саставак Миле Вукашиновића Млаке под насловом: „Достојанство и заступство народа“.

Издаје се на оцену Светозару Савковићу.

Књижевни одбор доставља дело дра Ђорђа Дере под пасловом: „Помози се сам, помоћи ће ти и Бог“.

Др. Ђорђе Натошевић и Св. Савковић јављају. да су то дело прочитали и препоручују га за „Књиге за народ“.

На основу тога мишљења прима се споменуто дело за „Књиге за народ“, и то за пету свеску. Писцу се одређује награда од 20 фор. по штампаном табаку, која ће му се издати кад дело света угледа, па се види колико ће табака изнети.

Књижевни одбор доставља неколико чланака Томе Крстова Поповића под насловом: „Првине“. Ти чланци носе посебице ове наслове: „Мајка Црногорка. — Очин ми дом. — Није он . . . ками. — Црна памет, готова погибија. — Кукавица мајка. — Пишимо српски.

Пошто сам писац признаје, да су сви ти чланци штампани већ у разним повременим листовима, то се исти не примају за „Књиге за народ“.

Трговина.

= **Нови Сад** 8. (20.) марта. Знатна је промена сад на крају недеље у житарској радњи се догодила. Промена. која је мал те не свиком зрну цену унапредила. Пре два дана је у један дан на будампештанској пијаци 75 000 м. ц. само пшенице пазарено. А и сада је дневни промет 18 до 20.000 м. ц. Цена није постепено расла, него је са 10—15 новч. од једн пут отскочила. Последице се ове горње промене осећају и на нашој пијаци. Од два дана овамо пшеница и кукуруз покрај више куповања са 10—20 новч. скупље се плаћају. Обрт овај са ценама на више долази отуд, што су довози на горњим па и доњим пијацама све једнако слаби, што су млинови принуђени пшеницу имати, да одговоре наруџбини брашна, и опет што је неколико дана потрајала голомразица, те се пуно бојазни имало за опстанак посејане хране, и за ону пролетњу, коју ваља увелико сејати, а како је земља смрзнута све до сада недаде се орати.

На нашој пијаци је нешто више довоза са храном, а поглавито зато, што је пут нешто лакши, а и на глас да су цене унапредиле се. Плаћа се пшеница новосадска, шајкашка и сремска прве каквоће 7 ф. 80—90 н., ванредно до 8 ф., средња 7 ф. 50 н.. лакша роба 7 ф. 20 н. Јечам 4 ф. 20—30 н. Зоб 5 ф. 60—70 н, Кукуруз 4 ф. 90 н. и до 5 фор. Све од 100 кгр.

Производи, Брашмо је по непромењеној цени а продајом добром. Вариво од два дана овамо како је време лепше, стекло се и купаца из Босне и Србије, те је продаја живља отпочела. Пасуљ бели 7 ф., пасуљица 8 ф. 50 н., жути 7 ф. 20 н. Лук црни 9—10 ф. Арпацик по каквоћи 35—40 ф. од 100 кгр. Кромпир 22—24 ф, од 1000 кгр. Маст 47 ф. Сланина сушена 47—49 ф., пађена дебела 50 ф. од 100 кгр.

При крају прошле и у почетку ове недеље била је цена арпацику особито лошој роби јако пала, међутим како се увременило и купаца је више, те и цена нагло овој роби повишена.

Свињи угојени тешки 36 н., средњи 37 н., лаки меснати 38 н, од 1 кгр.

На месарској пијаци, рогате марве није пазарено. Теоци 7—8 ф., средњи 9—11 ф., тежи старији 13—14 ф. од ком. Јагањци 4—6 ф. од пара.

Вино се још није што више почело куповати Цене су без промене.

У Будимпешти 7. (19.) марта, пшеница слабо нуђена, а воља за куповање врло добра, промета до 20.000 м. ц. Цена према јучерањој повишеној 5—10 н. поново виша. Зоб са 10 н. скупља. Пазарено пшенице потиске тешке 80.5. 9 фор., 79. 9 ф., 79. 9 ф $2\frac{1}{2}$ н, 78. 8 ф. $92\frac{1}{2}$ н., 77. 8 ф. 80 н., 75. 8 ф. 80 н. Пештанске 78.8. 8 ф. 80 н, 78.8. 8 ф. $82\frac{1}{2}$ н., 75.5. 8 ф. $67\frac{1}{2}$ н. Стонобеоградске 78.5. 8 ф. 90 н., 77. 8 ф. 85 н. Банатске 2400 м ц. 76.8. 8 ф. 55 в. Бачке 4300 м. ц. 76.2. 8 ф. 80 н. Све на три месеца. Раж 6 ф 60—65 н. Кувуруз 5 ф. 40, 5 ф. 45, 5 ф. 48 н. За готов новац.

Термини по унапређеном курсу живахно се пазарило. Пшеница за пиолеће 8 ф. 49, 8 ф. 59 и 56 н. За јесен пшеница 8 ф. 60, 8 ф. 68 и 8 64 н Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 65, 5 ф. 69. 5 ф, 67 н. Зоб за пролеће 6 ф. 60—61 н. По подне закључена пшеница за пролеће 5 ф. 58—60 н., пшеница за јесен 8 ф. 65—66 н. Кукуруз 5 ф. 67—69 н. Зоб за пролеће 6 ф. 48—50 н., за јесен 6 ф. 56—58. новчића.

Производи. Маст варошка 53 ф. $\frac{1}{8}$. Шљиве српске узапц за окт.-нов. $8\frac{1}{8}$., босанске 100 ком. за април $8\frac{7}{8}$, српске 100 ком. за окт.-нов. $10\frac{1}{4}$. Спирит прост 24 ф. 12 $\frac{1}{2}$ н., чист 26 ф. 50 нон. до 26 ф. 75 н.

У **Будимпешти** 6. (18.) марта. На марвеном вашару било је 1952 ком. крупне и 2895 ком. ситне марве. Плаћани волови 160—200 ф. од пара, краве јалове 140—190 ф. од пара. музаре 90—150 ф. од ком. Теоци 8—55 ф. од ком. Јаганци 5—8 ф. од пара. Говеђе месо 43—48 ф., кравије 36—40 ф., телеће 50—65 ф. од 100 кгр.

*

У **Штајнбруху** 6. (18.) марта. Посао са угојеним свињама врло повољан. Плаћани угар. матори тешки 43—45 н., млади тешки 46—$46\frac{1}{2}$ н., средњи $45\frac{1}{2}$—46 п., лаки 43—44 н. Српски тешки 43 до 44 н., средњи $41\frac{1}{2}$—$42\frac{1}{2}$ н., лако $40\frac{1}{2}$—$41\frac{1}{2}$ н., од 1 кгр.

*

У **Пожуну** 6. (18.) марта. На овчијем вашару било је 3700 ком. оваца разне пасмине. Тенденција врло живахна. Цене у напредовању. Бележе шкопци за извоз 17—28 ф. шкопци за потрошњу 10—16 ф. од пара.

Најновије вести.

— Јављају из Брисла (Белгије). У Литиху је било врло озбиљне радничке демонстрације. На дан, кад је у Паризу проглашена 1871 год. комуна, 6 марта, ишли су радници улицом с црвеном заставом, певали револуционарне песме и викали: „Доле с буржовима.“ Немир је трајао до увече до поноћи. Тада је војска раднике растерала.

— За војеног заступника Србије у Бечу именован је поново Кока Милованović.

— „Журнал Ст. Петерсбург“ пише, да ће бугарски кнез морати попустити, јер Русија неће да попусти.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 8. марта у вече.)

Београд (од нарочитог извештача). Краљ је одговорио Гарашанину да истраје с владом дотле, док не склопи Чеда нов кабинет, а то ће на сваки начин дуже трајати, пошто су нужни потањи договори.

Цариград. (Вест „Пресе“). Приватне вести јављају врло немиле гласове из Албаније. У северној Албанији букнули су немири. (То „Преса“ увек јавља, кад год бечка дипломација мисли да иде на Солун. Ур. Заст.)

Софија. Бугарски кнез никако не попушта у ствари бугарско-турске погодбе.

Беч. Одбор аустријског сабора усвојио је законски предлог о уважању „ополченика“ (Landsturm).

Одговори уредништва.

Г. А. Миловановићу начелнику у Сасама. — Ви и сами признајете, да је општински уред због „лажљивих потписа“ тужен. Ми смо дакле јавили истину. Ви сад тужите ваш тужитеље због клевете. Бележимо и то, али ћемо сачекати док један или други суд не изрече пресуду, па ћемо онда штампати исход суда. С тим могу обе стране бити задовољне

Српско народно позориште.

(Недељни ред позоришних представа.)

У недељу 9. марта: **„Сабља Краљевића Марка“**. Алагорија у 2 раздела, од Јована Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка.

У уторак 11. марта по други пут **„Господар Ковница“** Позоришна игра у 4 чина а 5 слика, написао Жорж Она, превео М. Ђ. Глишић.

У четвртак 16. марта први пут: **„Очарани кнез“**. Шаљива игра у 3 чина, написао Ј. Плац, превео П. П.

У суботу 15. марта по други пут: **„Лудвик XI.“**. Трагедија у 5 чинова, написао Казимир Делавиљ, с француског превео Ј. Ђорђевић.

У недељу 16 марта: **„Лаворика и просијачки штап“**. Позоришна игра у 4 чина с певањем, од К. Холтаја, превео П. Ј. Мостић.

Г. **Тоша Јовановић**, редитељ кр. српског народног позоришта у Београду у улози песника Хајнриха као гост први пут.

†

Наш премили син односно брат,

ДУШАН М. ГРАБОВАЧКИ

реалац,

премину данас у 6 сати изјутра после кратког боловања у својој 12. години млађаног живота.

Ову тужну вест јављамо својим сродницима, пријатељима и познаницима.

Тело премилог нам покојника биће сутра у суботу у 3 сата по подне по обреду православном на српском гробљу сахрањено.

У Земуну, 7. марта 1886.

Милош Грабовачки, отац.
Јелена Грабовачки, рођ. Ловгиновић, мати.
Ирина Грабовачки, сестра.

„СРПСКА ЗАДРУГА ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У НОВОМ САДУ."

Промет са благајницом у течају године 1885-те.

ПРИМАЊЕ.	фор.	нов.	ИЗДАВАЊЕ.	фор.	нов.
Пренеш. готовина од р. 31. дец. 1884-те	1[illegible].455	52	Враћене главнице улагачима — —	476.207	86
Улози на књиге — — — — —	490.637	93	Камате по овима — — — — —	4.131	59
Уплате по чест. IV. кола — — —	45.175	50	Конта прима и соли меница — —	1,270.777	01
Закашњине — — — — —	435	20	Конта меница вер дружине — — —	41.750	08
Конта прима и соли меница — —	1,172.601	71	Конта зајма на непокретности — —	40.256	62
Конта меница „вер. дружине" — —	45.100	50	Конта предујмова — — — — —	29.045	—
Конта зајма на непокретности — —	24.131	65	Конта главнице ред. и сбрис. честиц.	628	60
Конта предујмова — — — — —	24.393	40	Камате и рез. фонд „ових" — — —	281	83
Камате на приме и соли — — —	85.916	98	Конта делимака — — — — —	10.553	50
Камате по зајму на непокретности —	8.025	92	Конта доброн. прилога — — — —	1.027	—
Камате по предујмови — — — —	2.959	26	Конта 10% прист. по камат. од улога	2.271	17
Камате од страних завода — — —	1.081	41	Конта центр. штед. у Б. Пешти — —	78.650	—
Конта центр. штед. у Б. Пешти — —	83.6 0	—	Конта мац. задруге у месту — — —	4.000	—
Конта мац. задруге у месту — —	16.000	—	Конта пазоначке задруге — — —	2.000	—
Конта земуске задруге — — — —	4.000	—	Конта еск. друштва у Вуковару — —	5.000	—
Конта еск. друштва у Вуковару —	8.000	—	Конта тантијеме — — — — —	3.256	46
Конта пазоначке задруге — — —	2.000	—	Конта пореза — — — — —	2.942	87
Конта јамчевине „вер. дружине" — —	455	—	Конта чинов. и послуж. плате — —	3.500	24
Конта рез. фонда и осн. трошк. „ове"	126	55	Конта јамч. и рез. фонда вер. друж —	1.287	50
Конта писарине — — — — —	1.575	79	Конто разних мањ. веровника — —	2.645	85
Конта разн мањих дужника —	4.219	87	Преостала готов. за р. 1. јан. 1886. —	3 628	76
	1,983.841	24		1,983.841	24

Стање завода.

ИМОВИНА.	фор.	нов	ДУГОВИ.	фор.	нов.
У готовини — — — — — —	3.628	76	На конти ред. честица III. кола —	72 696	—
„ обвезницама од зајма на соли — —	89.210	54	„ конти ред. честица IV. кола —	44.330	—
„ обвезницама од зајма на приме —	382.603	42	„ конти сбрис. честица I.—IV. кола	1.440	90
„ обвезницама од зајма на непокретн.	105.569	17	„ конти камата по овима — — —	209	04
„ меницама „вересионе дружине" —	29.716	87	„ конти рез фонда I. и II. кола —	48	75
„ предујмови и то:			„ конти рез. фонда III. кола — —	6.092	24
на честичарске књиге — — —	26.338	—	„ конти зас. рез. фонда овог кола —	7.689	75
„ ефекте — — — — — —	13.003	—	„ конти рез. фонда IV. кола — —	939	70
код заводс. отбјетника — — —	503	32	„ конти ост. рез фондова — —	736	45
У вредности заводс. намештаја — —	597	—	„ конти свих делимака — —	1.094	50
„ вредности утензилија — — — —	253	—	„ конти улога на књижице — —	519.003	—
„ вредности заосталих камата — —	2.286	66	„ конти јамчев. вер. друж. — —	3.990	07
„ вредности чинов. заложница — —	1.000	—	„ конти тант. и рез. фонда „ове" —	151	49
„ вредности државних папира — —	90	—	„ конти чинов. кауције — — —	1.600	—
„ вредности купљ. непокретности —	1.875	96	„ конти преносних камата — —	4.268	43
„ вредности мањих дужника — —	349	33	„ конти заост. камата — — —	2.286	66
На приходу код центр. штед. у Будим-			„ конти управ. тантијеме — — —	3.660	40
Пешти — — — — — — —	25.000	—	Чист добит за деобу — — — —	11.787	65
	682.025	03		682.025	03

Преглед губитка и добитка.

ИЗЛАЗ.	фор.	нов	УЛАЗ.	фор.	нов.
На конту мобил. и утент. за истрош.	96	93	На конту камата, и то:		
„ конту камата од улога — — —	23.920	53	од зајма на соли — — — —	7.572	08
„ конту пристојби по кам. од улога	2.271	17	„ зајма на приме — — — —	27.991	02
„ конту пореза — — — — —	2.942	87	„ зајма на непокретности — —	8.253	40
„ конту чиновн. и посл. плате — —	3 650	24	„ предујма на чест. књиге — —	1.675	99
„ конту станарине — — — —	350	—	„ предујма на ефекте — — —	1.262	82
„ конту добров. прилога — — —	547	—	„ меница „верес. дружине" —	1.472	95
„ конту новог рачуна — — —	211	54	„ страних завода — — — —	992	84
„ контуامин. трошкова — — —	378	36	На конту затезних камата — — —	733	34
„ конту прима мен. (за одпис) —	835	—	„ конту писарине — — — —	1.565	77
„ конту камата по чин. кауцији —	36	—	„ конту штампе — — — — —	169	94
„ конту рез. фонда 3 и 4-ог кола —	1 830	20	„ конту закашњине — — — —	519	25
„ конту тантијеме — — — —	3.660	40	„ конту опомена — — — — —	57	19
„ конту изравнања — — — —	11.787	65	„ конту најемнине Мош. земље —	251	30
	52 517	89		52.517	89

Укупан промет са благајницом 3,945.598 фор. 20 нов

За управу:
Стеван Јефтић с. р.

За књиговодство:
Теодосије (Доса) Поповић с. р.

Са главним и спомоћним књигама као и са дотичним инвентарима сравњено, и као сугласно пронађено.

Надзорни одбор:

Аркадије Варађанин, с. р. **Арон Поповић**, с. р. **Љуба Стефановић**, с. р.

Позив.

Сваки гласујући члан учтиво позива се, да 17. (27.) марта 1886. у 9 сахати пре подне у Херклајновом локалу (позориште) на одржавајућу **главну скупштину** доленазначеног друштва изволи доћи.

Предмети за расправу: 1. Извештај; 2. Извештај надзорништва; 3. Одобрење или одбацивање рачунског закључка; 4. Избор благајника; 5 Избор надзорништва; 6. Предлоге и молбенице у смислу правила; 7, Избор аутентикатора.

I-во новосадсно сарађивајуће друштво.
У Н. Саду 26. јануара (7. фебруара) 1886.

Управитељство.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Код нотаријата у Турији тражи се један практикант односно спомоћник вешт у мађарском и српском језику и писму, који је бар VI. гимн. разреда, или по наредби закона од 1883. г. I. чл. 6. § који од тамо наведених завода свршио.

Плата је 10 ф. месечно, осим тога цело пренитање с изузетком прања и постеље. поред чега ће 7—8 ф. месечно акциденције моћи имати, које ће наравно од труда му зависити.

Првенство ће имати они, који или бележнички испит већ имају, или који су већ неко време код бележничког звања практиковали; читко и лепо писање узеће се такођер у призрење. На место може одма ступити. Компетенти нека се на потписаногa обрате.

У Турији 15. марта 1886.

Васа Стојковић,
бележ.

1—

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА МИЛАНА ЛУНГОВИЋА

У СТ. КАЊИЖИ 1—3

потребује више млађи помоћника и једног практиканта из добре куће. Првенство имају они, који су мађарском језику вични.

Издавање земље.

Земљу моју дајем под аренду 70 јутара за годину или више колико закупац оће. Та се земља граничи поред воде Саве од најбољег квалитета, за све врсте жита добра је, јер добро на њој успевају за јечам, овас, посеницу, раж, кукуруз и т. д.

У овој истој земљи (једном комаду) има још 20 јутара што није за орање него само за пашу а и то треба закупцу. Свега земље укупно има 90 јутара које за орање а које за пашу у једном комаду.

Ко има вољу да је закупи, нека се обрати подписаноме

С поштовањем
Марко Милованчевић,
трговац из Српске Митровице.

1—3

ОБЈАВА.

Част ми је поштованој публици јавити: да сам из Беча у Нови Сад сталну радионицу Гласовира, у кући г. Стерије (Дунавска улица) наместио, те уједно примам се такође разних оправака а и штимовања гласовира.

Нових гласовира имам по врло умереним ценама и то: од 350—1200 фор.

У замену а за доплату примам старе гласовире за нове.

Годишња преплата за штимовање гласовира јесте 12 фор. разумевајући да се гласовир сваког месеца штимује.

Препоручујући се поштованој публици и молим да ме својим посетама почасте.

Са особитим поштовањем
Јосиф Кајзер,
ученик из фабрике „Безендорфа."

1—1

За болести плућа, прсију, врата, за сушицу

и за астму доказана је хиљадама сведочанства лековитост моје у унутрашњој Русији пронађене медицинаде биљке, по мом имену „Homerijana" назване. Броширу о том разашиљем бесплатно и франко. Пакет хомервјана-теја од 60 грамова, за два дана доста, стаје 70 новч. и носи на себи у знак оригиналности мој потпис — Павле Хомеро. Може се наручити директно код мене или код мог главног депозитера г. апотекара St. von Szöllösy у Пешти, (Christinenstadt, Stadtmeiyerhofgasse.) Ваља пазити и не куповати од других фирми објављену лажну хомеријана-биљку.

6—20

КАФА, КАФА, НАЈФИНИЈА КАФА

јава и мока, тако звана трстанска смеша за фруштук и ужину и у свако доба у точишту кафе и теја поред базара на пијаци добија се

1 обична чаша беле кафе	6	новч.
1 велика „ „ „	8	„
1 црна кафа	8	„
1 парче теста за белу кафу . . .	3	„
1 шоља теја са румом	10	„
1 „ „ „ млеком	10	„

Препоручујем и молим за многобројну посету с поштовањем

1—3 **А. Седмак.**

ЗАЈМОВИ

УЗ ОТПЛАТУ НА РАТЕ (АМОРТИЗАЦИЈУ)

НА ЗЕМЉЕ И КУЋЕ.

набавља доленодпи ани на оранице од 300 фор. па до највиших свота, а на варошке куће од 2000 фор горе у следећим процентима:

на 40½ год.	од 5000 фор.	горе са	5¾%
„ 38 „	„ 5000 „	„ „	6½%
„ 32 „	„ 5000 „	„ „	7 %
„ 20 „	„ 2000 „	„ „	8½%
„ 39 „	„ 1000 „	„ „	6¼%
„ 30½ „	„ 1000 „	„ „	7½%
„ 33 „	„ 300 „	до 10.000 ф.	7 %
„ 17 „	„ 300 „	„ „ 10 000 ф.	10 %
„ 17½ „	„ 300 „	„ „ 2.000 ф.	9½%

Под овде означеним процентима разуме се одплата главнице с каматом заједно

Дотичне зајмовне своте исплаћују се после обављеног обрачуна у готовом новцу, а слободно је сваком дужнику свој дуг, односно остатак свога дуга и пре истеченог рока уз предходан полгодишњи отказ кад год хоће отплатити.

На варошке куће и оранице даје се зајам до половине, а на винограде и т. д. само до трећине исказане своје вредности.

За потраживање зајма потребне су следеће исправе: код земља: а) потпуни грунтовнички извод, б) катастрални посједовни лист (на коме се има посведочити од општине да су дотичне парцеле идентичке (истоветне) са грунтовницом и да нису никаквој опасности воде изложене, в) пореску књижицу (буквар). Код кућа има се у проценбеном записнику особито узети обзир на чист приход.

П. Полешевић
комисионарска радња за хипотекарне зајмове
у Новом Саду
дунавска улиця, код златне куле.

2 3

СЕМЕЊЕ

СВАКЕ ВРСТЕ
ПОЉСКО, БАШТЕНСКО И ОД ЦВЕЋА
може се добити у трговини
СПЕЦЕРАЈА, РАЗНИХ ДЕЛИКАТЕСА, РУМА И ТЕЈА

Д. КОДЕ У НОВОМ САДУ.

! Приспели су са Малте нови овогодишњи кромпири по 24 нов. кила! 7—8

Отварање гостионе.

Овим стављам п. т. публици до знања да сам у кући гђе М. Калунци у дунавској улици отворио

ГОСТИОНУ „КОД ЗЛАТНОГ ЛАВА"

препоручујући се са изврсним јелом, које и ван куће у абонама дајем, може се код мене и права турска кава у свако доба добити.

С поштовањем
Ђорђе Станковић,
гостионичар.

3—3

TRADE MARK. AYALA & Co. CHATEAU D'AY

CHAMPAGNE AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг. Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 35—100

Реелан и најјефтинији набављачки извор.

„ГАРАНТОВАН УТАКМИЧКИ НАМЕШТАЈ"

ТОДОР ДИМОВИЋ 15 36

БЕЧ

I. Wipplingerstrasse № 27.

НАМЕШТАЈА СВАКОВРСНИХ И У СВАКОМ СТИЛУ.

Илустроване ценовници шиљу се бесплатно и франко.

ПОЗИВ

на XVI. редовну главну скупштину

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У НОВОМ САДУ

која ће се држати у четвртак **13. (25.) марта 1886.** у дворани III. срп. осн. школе код св. николајевске цркве **у 9 сати из јутра.**

ПРЕДМЕТИ ВЕЋАЊА:

1. Поднашање завршног рачуна (билансије) за годину 1885. са извештајем надзорног одбора и рукујуће управе.
2. Давање опроснице (Absolutorije) и предлог за одлуку о подели делимака.
3. Предлози управе.
4. Избор рукујуће управе и надзорног одбора.
5. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

П. н. честичари 3-ћег и 4-тог кола, који желе у овој скупштини учествовати, нека изволе своје овласнице за гласање примити код председништва управе овог завода најдаље до **6. (18.) марта о. г.**

Из седнице рукујуће управе, држане 24. фебруара (8. марта) 1886. у Новом Саду.

3—3 **УПРАВА.**

ШЛИКОВА

ГВОЖЂАРСКА ЛИВНИЦА И ТВОРНИЦА СТРОЈЕВА НА АКЦИЈЕ

У БУДИМПЕШТИ

Централни биро: **Waitzner-Boulevard 17.** — Творница стројева: **Äussere Waitznerstr. 1696.—1699.**

препоручује изврсне патент. шликове

ПЛУГОВЕ СА ДВА И СА ТРИ РАОНИКА

ЦЕНЕ ОД ФОР. 58.— НА ВИШЕ.

ШЛИКОВЕ ПЛУГОВЕ СА ЈЕДНИМ РАОНИКОМ И RAYOL-ПЛУГОВЕ

и

ОРИГИНАЛНЕ VIDATS-ПЛУГОВЕ

по редуциране цене, као и

СТРОЈЕВЕ ЗА ПРЕКРУПУ

ГАРНИТУРЕ ПАРНИХ И GÖPEL-СТРОЈЕВА ЗА ВРШИДБУ

по најјефтиније цене.

Ценовници на захтев бесплатно и франко. 3—6

СТОВАРИШТЕ У НОВОМ САДУ КОД г. В. СТЕФАНОВИЋА.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.